

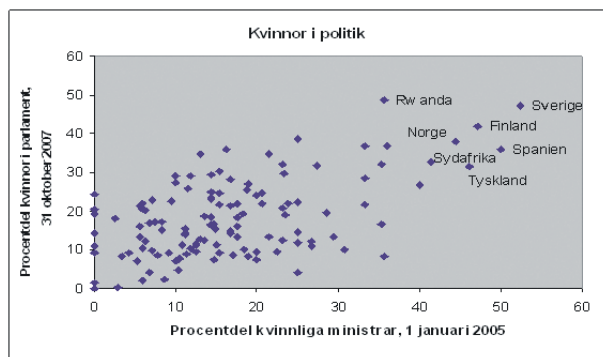
ÖVERBLICK

Kvinnor och politik – en ojämlik kombination

World Economic Forums Global Gender Gap Index mäter ojämlikhet mellan könen med hänsyn till ekonomiska möjligheter, utbildning, hälsa och politisk makt. Slutsatsen i rapporten från 2007 var att ojämlikheten alltjämt dominerar i de flesta länder på alla dessa områden. Och störst är den i politiken! Ikaros belyser skillnaderna mellan män och kvinnor i politikens värld.

FIGUR 1. Andel kvinnor i parlament och andel kvinnliga ministrar

Källa: *ipu.org*

Lodrrätt: andelen parlamentsledamöter som är kvinnliga i respektive land

Vågrätt: andelen kvinnliga ministrar i respektive land

Figur 1 visar andelen kvinnor i parlamentet och andelen kvinnliga ministrar i de länder statistiken täcker. Figuren visar tydligt att det är kärt med jämställdhet i de flesta länder. Total jämställdhet uppnår bara Sverige, som har en lika fördelning av män och kvinnor på båda dimensionerna. Men även om man tar över 40 procent kvinnor som ett uttryck för jämställdhet är det få länder i världen som är det. I genomsnitt är cirka 17 procent ministrar och 18 procent parlamentsledamöter kvinnor!

Rwanda i topp

Det land som har den största andelen kvinnliga parlamentsledamöter är Rwanda. I Afrika, söder om Sahara, är kvinnor förhållandevis välrepresenterade, med ett genomsnitt som ligger bara lite under det europeiska. Rwanda ligger i topp på grund av folkmord – som ändå inte kan kallas ett gångbart medel till ökad jämställdhet.

Siffrorna tyder på att modernisering/demokratisering inte är den enda vägen till ökad jämlikhet mellan könen. De rika och moderna länderna klarar sig inte entydigt bättre än fattiga och odemokratiska länder. Om man bortser från de nordiska länderna ligger de europeiska länderna inte systematiskt bättre till än länder i Afrika eller Sydamerika. Klart är, att kvinnorna i de arabiska länderna är sämst representerade, med Saudiarabien på jumpoplacering med ett runt noll både då det gäller parlamentsledamöter och ministrar.

Hur många statschefer eller regeringschefer i världen är kvinnor? Siffrorna är bedrövliga också på den här fronten. Historiskt sett finns det förstås prominenta kvinnliga ledare, från **Gro Harlem Brundtland** och **Indira Gandhi** till **Margaret Thatcher**. I dag finns ett antal drottningar eller rent symboliska presidenter, men få mäktiga kvinnliga regeringschefer. I 189 länder fanns det i juli 2007 endast 10 kvinnliga ledare med reell politisk makt; mest prominent är Tysklands **Angela Merkel**. Männerna sitter kvar på toppen.

Skillnader jämnats ut

Politik är ändå inte enbart stora beslut och höga ämbeten. Det är också relevant hur aktivt kvinnor försöker påverka politiska beslut genom olika former av politiskt deltagande.

Historiskt sett har kvinnor varit mindre benägna att delta i alla former av politisk aktivitet, från valdeltagande och demonstrationer till olagliga typer av aktivism. Nyare undersökningar tyder på att denna skillnad har jämnats ut – enligt de flesta undersökningarna röstar kvinnor minst lika ofta som män i de flesta västliga länder.

I figur 2 visas skillnaden mellan könen då det gäller andra typer av politisk aktivism. Utrymmet tillåter inte en utredning av utvecklingstrenderna i hela världen, så fem utvalda länder får exemplifiera utvecklingen i de västliga demokratierna, nämligen Tyskland, Sverige, Frankrike, USA och Storbritannien.

Skillnader mellan könen finns idag, men har minskat över tid. I flera av länderna deltar kvinnor oftare än män i vissa aktiviteter, tydligast med hänsyn till underskriftinsamlingar. Dessa skillnader är så små, att det är svårt att avgöra om de är representativa för befolkningen överlag.

Kulturell blockering kvar

Slutsatsen måste bli, att även om skillnaderna mellan könen har minskat då det gäller nivå och form av deltagande, har detta ännu inte resulterat i större andel kvinnor i de politiska toppämbetena.

”Siffrorna tyder på att demokratisering inte är den enda vägen till ökad jämlikhet mellan könen.”

Inaktivitet komplicerad fråga

Speciellt intressant är aktiviteten i politiska partier. Män är fortsättningsvis oftare medlemmar i politiska partier, en trend som framgår av flera undersökningar. Dessa visar inte bara att män oftare är passiva medlemmar av partierna, men också att de oftare är aktiva i partisammanhang.

Varför kvinnor inte är aktivare i partierna är en fråga som är för komplicerad för att belysas ingående. Ett förklaringsförslag som förts fram är att kvinnor istället är aktiva i andra sammanhang, sådana som är ”närmare privatlivet”. Enligt en färsk undersökning av politiskt deltagande i flera europeiska länder aktiverar kvinnor sig i samband med de egna barnens utbildning och hälsa, medan män aktiverar sig i frågor relaterade till jobbet (**Van Deth et al 2007**). Dessa skillnader är dock små, och generellt syns inte heller här någon väsentlig skillnad mellan könen.

De kulturella blockeringar som hindrar full jämbördighet mellan könen finns kvar. Det känns ännu ovant med kvinnliga ledare, vilket betyder att det fortsättningsvis är lättare för män att uppnå de tyngsta politiska ämbetena.

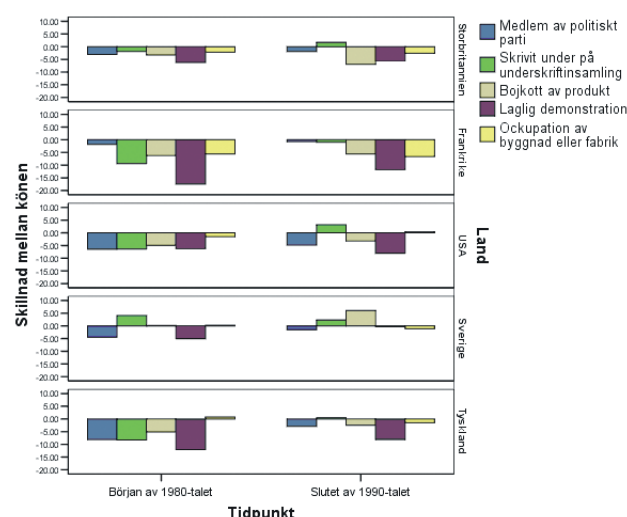
De amerikanska statsvetarna **Pippa Norris** och **Ronald Inglehart** har argumenterat för att en högre grad av jämställdhet kan uppnås genom en generell attitydförändring i kombination med institutionella reformer, såsom kvoter för andelen kvinnor i parlament och/eller bland kandidaterna.

Det står klart att förändringar behövs innan jämställdhet mellan könen i politikens värld uppnås annat än på pappret.

Henrik Serup Christensen är doktorand i statskunskap vid Åbo Akademi
hchrste@abo.fi

FIGUR 2. Skillnad mellan könen i olika typer av politisk aktivism

Källa: *worldvaluessurvey.org*

Figuren visar skillnaden i andelen av män och kvinnor som anger att de har deltagit i de olika aktiviteterna. Närmare 0 indikerar jämlikhet, positivt förtecken att andelen aktiva kvinnor överstiger andelen män i respektive form av deltagande.

KÄLLOR

Pippa Norris & Ronald Inglehart (2000): "Cultural Barriers to Women's Leadership: A Worldwide Comparison".

Jan W van Deth, José Ramón Montero och Anders Westholm (2007): *Citizenship and Involvement in European Democracies*.

World Economic Forum: Global Gender Gap report 2007:
<http://www.weforum.org/en/initiatives/gcp/Gender%20Gap/index.htm>

<http://www.ipu.org/wmn-e/world.htm>

http://www.iwdc.org/resources/fact_sheet.htm